

CODUL PENTRU BUNE CONDITII AGRICOLE SI DE MEDIU (GAEC)

Introducere

Termenul “conformitate încrucișată” (“**cross-compliance**”) semnifică desemnarea standardelor sau condițiilor pe care trebuie să le urmeze sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru subvenții.

Acest concept a fost dezvoltat și discutat din anii 70, dar a fost introdus în final în UE în urma Revizuirii pe termen mediu a Politicii Agricole Comunitare (CAP) realizată în anul 2003 prin publicarea Reglementării Consiliului (EC) Nr. 1782/2003.

Reglementarea 1782/2003 a condus la o modificare foarte importantă pentru CAP:

- a) înlocuind (din 2005) toate plățile suport (subvențiile) directe existente către fermieri (cum ar fi subvenția pentru suprafața arabilă, pentru bovine, ovine, lapte de vacă etc.) cu o Schemă de Subvenție Unică, și
- b) cerând ca tuturor fermierilor care primesc plăți suport (subvenții) directe într-o Schemă de Subvenție Unică să li se ceară să respecte:
 - un set de **Cerințe de management** pe baza celor 18 elemente din legislația UE care leagă agricultura și mediul, bunăstarea animalelor, sănătatea animalelor și sănătatea publică. Cinci dintre acestea se referă la mediu:
 - Directiva 79/409/EEC despre protejarea păsărilor sălbatice;
 - Directiva 80/68/EEC referitoare la protejarea apei freatice împotriva poluării cauzate de anumite substanțe periculoase;
 - Directiva 86/278/EEC privind protecția mediului, și în particular a solului, atunci când sunt utilizate nămolurile orășenești în agricultură;
 - Directiva 91/676/EEC privind protecția apelor împotriva poluării cauzată de nitrați din surse agricole, și;
 - Directiva 92/43/EEC privind conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
 - un set de standarde minime definind așa numitele **Bune Condiții de agricultură și de mediu (GAEC – Good Agriculture and Environment Conditions)**

Cadrul pentru dezvoltarea standardelor pentru **Bunele condiții bune de agricultură și de mediu (GAEC)** este prezentat în Anexa IV a Reglementării 1782/2003:

Tema	Standarde
Eroziunea solului: Protejarea prin măsuri adecvate a solului împotriva pierderilor prin eroziune	<ul style="list-style-type: none">• Acoperirea minimă a solului• Managementul minim al terenului care să reflecte condițiile locale specifice• Păstrarea teraselor

<p>Materia organică din sol: Menținerea conținutului materiei organice din sol prin practici adecvate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Standarde pentru rotațiile culturilor unde este cazul • Managementul miriștii pe terenurile arabile
<p>Structura solului: Menținerea structurii solului prin măsuri adecvate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea mașinilor agricole adecvate
<p>Nivel minim de întreținere: Asigură un nivel minim de întreținere și evită deteriorarea habitatelor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valori minime ale șeptelului sau/și regimuri de creștere corespunzătoare • Protecția pășunilor permanente • Reținerea caracteristicilor de peisaj • Evitarea apariției vegetației nedorite pe terenul agricol

Standardele exacte pentru **GAEC** trebuie definite de fiecare Stat membru la nivel național. Conform cu Articolul 5 din Dispoziția 1782/2003:

‘Statele Membre vor defini, la nivel național sau regional, cerințele minime pentru condiții bune de agricultură și de mediu pe baza adaptării schemei-cadri dinn Anexa IV, luând în considerare caracteristicile specifice ale zonelor vulnerabile, inclusiv condițiile de sol și cele climatice, sistemele agricole existente, utilizarea terenului, rotația culturii, practicile și structurile agricole.’

Această flexibilitate de a dezvolta standardele **GAEC** care să reflecte condițiile din fiecare Stat Membru este deosebit de utilă – pentru România, ca țară candidată, o preocupare principală trebuie acordată asigurării că standardele sunt într-adevăr potrivite condițiilor naturale și socio-economice proprii.

Reglementarea 1782/2003 cere ca sancțiunile pentru nerespectarea conformității încrucișate să fie proporționale cu severitatea, extinderea, permanența și repetiția încălcării standardelor. În cazurile neglijenței procentajul de reducere în subvenție ar trebui să nu depășească 5% sau (în cazurile de nerespectări repetate) 15%. În cazurile de încălcare intenționată a standardelor, se specifică că reducerea procentajului n-ar trebui să fie în principiu mai mică de 20% din subvenție și poate merge până la excluderea totală din schema de subvenții pentru unul sau mai mulți ani calendaristici.

Codul Bunelor Practici de Agricultură și Mediu pentru România

În dezvoltarea măsurilor pentru GAEC în România s-au avut în vedere următoarele criterii:

- număr mic de cerințe
- cerințele să poată fi ușor înțelese și acceptate de către fermieri
- controlul să poată fi efectuat prin control clasic pe teren.

În dezvoltarea GAEC pentru România, s-a încercat definirea unor standarde de management pe care majoritatea fermierilor să le considere practici rezonabile.

Pentru fiecare din temele și standardele din cadrul European pentru Condiții bune de agricultură și de mediu au fost definite:

- Măsuri minime propuse pentru ca fermierii, acolo unde este posibil, să le ia pentru a atinge standardele definite;
- Instrucțiuni consultative pentru a oferi fermierilor o mai mare claritate în ceea ce privește tipul de activități acceptabile și tipul de activități ce nu sunt acceptabile;
- Indicatori și proceduri pentru corpurile de control cu scopul de a evalua conformarea fermierilor la scopurile GAEC.

În dezvoltarea acestui cadru s-a ținut cont de lărga variabilitate a solurilor, climatului, habitatelor și sistemelor agricole din întreaga țară. În acest mod s-a dorit elaborarea unui cadru pentru Condiții bune de agricultură și de mediu care să se aplice în mod flexibil pentru un număr cât mai mare de ecosisteme agricole.

Definiția GAEC reflectă cadrul specific al agriculturii din Europa, iar înscrierea fermierilor pentru accesarea subvențiilor (în România, această subvenție este pentru ferme cu suprafață mai mare de 1 ha având parcele mai mari de 0,3 ha¹) va fi dependentă de condițiile care reflectă acest cadru. Cerințele pentru GAEC vor defini un nivel de bază de cerințe pentru protecția mediului care să nu diminueze accesibilitatea altor scheme de plată (cum ar fi măsurile de agro-mediu) destinate fermierilor care doresc să realizeze acțiuni ulterioare pentru beneficii suplimentare aduse mediului.

În Anexa 1 sunt prezentate propunerile inițiale pentru Codul Bunelor Condiții Agricole și de Mediu din România. Aceste propuneri au fost prezentate în cadrul seminarului organizat de Agenția de Plăți și Intervenții în Agricultură (APIA) pe data de 5 octombrie la care au participat reprezentanți ai MAPDR, APIA, ai Institutelor de Cercetare în Agricultură și ai Asociațiilor de Fermieri. În urma acestui seminar participanții au acordat asupra unei variante simplificate a Codului Bunelor Condiții Agricole și de Mediu în România prezentată în Anexa 2. Această variantă a fost înaintată spre observații comunității de organizații și instituții interesate.

¹ Utilizând date din Recensământul General Agricol 2002 (Tabelul 11a, pp.28) suprafața totală a fermelor cu dimensiunea suprafețelor agricole mai mici de 1 ha este **859612** ha

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură împreună cu consilierul de pre-aderare au prezentat acest prim proiect și în fața reprezentanților Statelor Membre și Noilor State Membre ale Uniunii Europene, la seminarul organizat de DG Agri, Joint Research Centre, Ispra, Italia, în zilele de 26 și 27 octombrie 2005.

Comentariile și observațiile primite din partea participanților la acest seminar european, exemplele prezentate de către Noile State Membre care s-au confruntat cu probleme similare cu cele întâmpinate de noi în definirea bunelor condiții agricole și de mediu, observațiile participanților la seminarul național, precum și recomandările MAPDR, au condus la necesitatea revizuirii acestei variante.

Varianta finală propusă a codului este prezentată în tabelul 1.

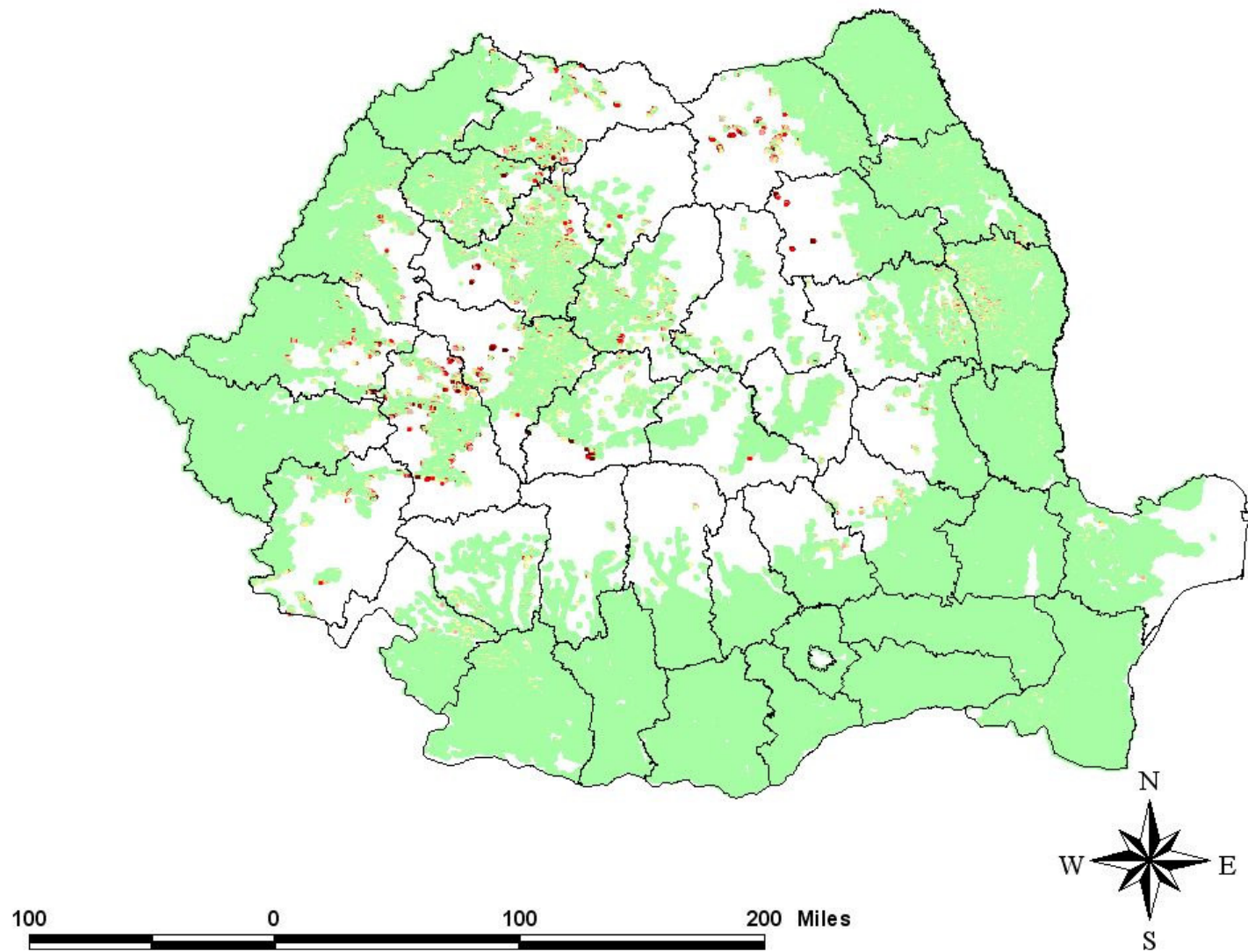
Harta din figura 1 prezintă zonele din România în care terenurile cu folosință arabilă au pante mai mari decât 12%, 15% și 20%. Terenurile cu folosință arabilă și pante peste 12% pentru care sunt propuse măsurile privind eroziunea solului reprezintă 29531 ha.

Suprafața din fiecare comună corespunzătoare terenurilor arabile cu pante mai mari de 12%, 15% și 20% este prezentată sub formă tabelară în anexele 3, 4 și 5.

TABEL 1. Codul Bunelor Condiții Agricole și de Mediu pentru România

Tema	Standard	Categoria de folosință	Condiții	Recomandări	Indicator de control	Procedura de control
Eroziunea solului	Interzicerea culturilor prășitoare pe terenuri în pantă	Arabil	Terenuri cu panta mai mare de 12%	Culturile prășitoare considerate sunt: porumb, floarea soarelui, cartof, sfecla de zahăr	Indicarea culturilor în formularul de cerere al fermierului	- Control în baza de date IACS - Control pe teren, control vizual - Control prin teledetecție
	Dacă au fost cultivate prășitoare pe terenurile în pantă atunci a) este obligatorie acoperirea terenului pe timpul iernii	Arabil	Terenuri cu panta mai mare de 12%	De definit în detaliu „acoperirea terenului pe timpul iernii” Propunere: culturi de toamnă (grâu, orz), culturi perene (trifoi, lucernă)	Dacă au fost cultivate culturi prășitoare se verifică acoperirea terenului pe timpul iernii	- Control suplimentar pe teren în timpul iernii - Control pe teren, control vizual - Control prin teledetecție
	Sau b) se interzice aratul după recoltare	Arabil	Terenuri cu panta mai mare de 12%	După recoltare este interzis aratul terenurilor în pantă pentru a permite dezvoltarea vegetației naturale	Dacă au fost cultivate culturi prășitoare se verifică suprafața de teren arată	- Control suplimentar pe teren în timpul iernii - Control pe teren, control vizual - Control prin teledetecție
Nivelul minim de întreținere	Păstrarea terenului arabil în bune condiții agricole, evitarea infestării cu buruieni și vegetație nedorită	Arabil nefolosit pentru producție	Nu	Recomandări pentru fermieri pentru a păstra terenul arabil în bune condiții agricole: - semănare plante anuale sau perene sau permiterea regenerării naturale a vegetației ierboase In cadrul prezentului cod prin buruieni sunt desemnate buruienile evidente: știr, stuf, costrei etc. Prin vegetație nedorită se inteleg arbuști, tufișuri etc.	Suprafața de teren acoperită cu buruieni și vegetație nedorită	- Control pe teren, control vizual

Tema	Standard	Categoria de folosință	Condiții	Recomandări	Indicator de control	Procedura de control
	Evitarea răspândirii buruienilor și a vegetației lemnoase nedorite pe pajiști	Pajiști nefolosite pentru producție	Nu	<p>Recomandare:</p> <p>Cosirea vegetației cel puțin o dată pe an.</p> <p>Vegetația lemnoasă poate fi acceptată pe pajiști numai dacă permite pășunatul;</p> <p>Perioada efectuării cositului trebuie să fie aproape de perioada efectuării controlului, de ex. luna iulie;</p> <p>Prin buruieni sunt desemnate buruienile evidente: știr, stuf, costrei etc.</p> <p>Prin vegetație lemnoasă nedorită se înțelege arbuști și tufișuri cu densitate mare care nu permit pășunatul</p>	Suprafața de teren acoperită cu vegetație lemnoasă care nu permite pășunatul	- Control pe teren, control vizual

Terenurile arabile cu panta medie cuprinsa in intervalele 0-8% (verde), 8-12% (galben), 12-15% (rosu deschis), 15-20% (rosu), peste 20% (rosu inchis)

ANEXA 1 CADRUL DE CONDIȚII BUNE DE AGRICULTURĂ ȘI MEDIU – ROMÂNIA – Propunere initiala

Tema	Standard	Utilizarea terenului	Condiții de teren specifice	Instrucțiuni	Indicatorul de Control	Procedura de Control
Protejarea solului împotriva eroziunii	Acoperirea minimă a solului	arabil	Pante 5-8 %	Culturile de toamna trebuie sa acopere minim 25% din teren	Procentajul culturilor de toamna în fermă prin indicarea utilizării terenului arabil în formularul de aplicație al fermierului	- Verificări în baza de date IACS: calculează proporția culturilor de toamnă pentru esantionul de 1% - verificări punctuale în teren
Protejarea solului împotriva eroziunii	Acoperirea minimă a solului	arabil	Pante peste 8-12 %	40% din terenul arabil nu trebuie arat între recoltare și sfârșitul lunii februarie din anul următor în afară de cazul în care o nouă cultură este însămânțată până la data de 15 noiembrie, pe suprafața arată	Procentajul culturilor de toamna în fermă – indicarea utilizării terenului arabil în formularul de aplicație al fermierului	- Verificări în baza de date IACS: calculează proporția culturilor de toamnă pentru proba de 1% - verificări punctuale în teren
Protejarea solului împotriva eroziunii	Managementul minim al terenului reflectând condițiile locale specifice: Rotația culturii	arabil	Pante 12-20 %	Graminee - 40%; Culturi prășitoare-30%; Iarbă multianuală-10%; Leguminoase și culturi furajere-20%; Benzi tampon permanente (4-5 m lățime) în lungul cursurilor de apă	Procentajul culturilor în fermă – indicarea utilizării terenului arabil în formularul de aplicație al fermierului	Control vizual (fotografii) - Verificări în intervalul iunie – august privind corectitudinea datelor privind rotația culturilor furnizate de fermieri
Protejarea solului împotriva eroziunii	Managementul minim al terenului reflectând condițiile locale specifice: Rotația culturii	arabil	Pante peste 20 %	Fără culturi prășitoare. Culturile recomandate trebuie sa fie bune protectoare a solului împotriva eroziunii: graminee (<i>Lolium</i> și <i>Dactylis species</i>), leguminoase perene (lucerna, trifoi, <i>Lotus carniculatus</i> , etc.), graminee (grâu de toamnă, orz, ovăz, mei, iarbă de Sudan, etc.)	Procentajul culturilor în fermă – indicarea utilizării terenului arabil în formularul de aplicație al fermierului	Control vizual (fotografii) - Verificări în intervalul iunie – august privind corectitudinea datelor furnizate de fermieri

Tema	Standard	Utilizarea terenului	Condiții de teren specifice	Instrucțiuni	Indicatorul de Control	Procedura de Control
Protejarea solului împotriva eroziunii	Managementul minim al terenului reflectând condițiile locale specifice: Rotația culturii	vii și livezi	Pante 5-12 %	Orientarea rândurilor de vii și pomilor fructiferi pe curbele de nivel. Benzi tampon permanente (4-5 m lățime) de-a lungul cursurilor de apă	-	Control vizual – fotografii
Protejarea solului împotriva eroziunii	Managementul minim al terenului reflectând condițiile locale specifice: Rotația culturii	vii și livezi	Pante >12 %	Orientarea rândurilor de vitei de vie sau a pomilor fructiferi pe curbele de nivel. Benzi inerbate pe curbele de nivel între rândurile de vita de vie sau pomi fructiferi Benzi tampon permanente (4-5 m lățime) de-a lungul cursurilor de apă	-	Control vizual – fotografii
Protejarea solului împotriva eroziunii	Păstrarea teraselor	agricol	-	Îndepărtarea teraselor existente doar cu autorizație	-	Control vizual - fotografii
Materia organică din sol	Standarde pentru rotația culturii	arabil	-	Rotația culturii cu minimum 3 culturi sau 2 culturi din 2 grupuri diferite de cultură. Fără monocultură a plantelor consumatoare de C organic pe aceeași parcelă mai mult de 3 ani: cartofi, floarea soarelui și sfeclă de zahăr. Dacă nu sunt îndeplinite aceste condiții fermierul trebuie să demonstreze fie prin balanța de humus (cu o medie pe 3 ani) fie prin monitorizarea solului, că în sol conținutul de humus rămâne la un nivel normal pentru păstrarea solului în condiții bune. Dacă balanța este sub valorile de prag specifice: apelul la serviciile de consultanță este obligatoriu pentru fermier	Procentajul culturilor în fermă – indicarea utilizării terenului arabil în formularul de aplicație al fermierului Conținutul de materie organică din stratul de la suprafață	- Control vizual (fotografii) - Verificări în perioada iunie - august privind corectitudinea datelor privind rotația culturilor furnizate de fermieri - Controlul poate fi parte din proba IACS 5% - Monitorizarea conținutului de materie organică din stratul de la suprafață în blocurile fizice IACS la fiecare 5 ani (primăvara)

Problema	Standard	Utilizarea terenului	Condiții de teren specifice	Instrucțiuni	Indicatorul de Control	Procedura de Control
Materia organică din sol	Administrarea miriștilor	arabil	-	Arderea miriștilor este interzisă	Suprafață de teren cu reziduri arse	Control vizual
Structura solului	Utilizarea mașinilor adecvate	agricol	-	Respectarea limitelor de umiditate în stratul de suprafață a solului pentru utilizarea mașinilor	Calendar de lucru al activitatilor agricole corelat cu informațiile meteorologice privind precipitațiile	Verificări punctuale în teren; Control vizual – fotografii
Nivel minim de întreținere	Protecția pășunilor permanente Păstrarea caracteristicilor de peisaj	agricol	Terenuri scoase din producție (neutilizate)	Pentru pășuni permanente neutilizate iarba trebuie cosită și îndepărtată de pe teren la fiecare doi ani	Calendar privind cositul ierbii	- Verificări reale punctuale conform cu documentația fermei - Controlul poate face parte din proba IACS 5%
Nivel minim de întreținere	Păstrarea caracteristicilor de peisaj	agricol	-	Caracteristici de peisaj care trebuie reținute: - garduri vii (lungime minimă 20 m) - rânduri de arbori (lungime minimă 30 m) - păduri (100-2000 m ²)	Zone cu caracteristici de peisaj	Verificări punctuale în teren
Nivel minim de întreținere	Evitarea invadării terenului agricol de vegetație nedorită	agricol	-	Distrușterea buruienilor, ierburilor și tufișurilor invazive (ferigi, stuf, tufișuri, etc.)	Procentajul de zonă acoperit cu vegetație nedorită	Control vizual – fotografii

ANEXA 2 CODUL BUNELOR CONDITII DE AGRICULTURĂ ȘI MEDIU – ROMÂNIA
Varianta rezultata in urma workshopului organizat de APIA in ziua de 5 octombrie 2005

Chestiune	Standard	Utilizarea terenului	Condiții specifice ale terenului	Linii directe	Indicator de Control	Procedura de Control
Protecția solului împotriva eroziunii	Acoperirea minimă a solului	arabil	Tot terenul arabil cu pantă mai mică de 12 %	Acoperirea solului în proporție de cel puțin 25 % din terenul arabil între 1 decembrie și 15 februarie Benzi de minim 4m lățime de-a lungul cursurilor de apă	Procentul culturilor în fermă – indicarea folosinței terenului arabil în formularul de solicitare al fermierului	- verificare prin intermediul bazei de date IACS: calculul proporției de culturi de iarnă pentru eșantionul de 1% - Controalele pe teren necesită un DTM (model digital al terenului) corect pentru identificarea parcelelor
Protecția solului împotriva eroziunii	Acoperirea minimă a solului	arabil	Pantă mai mare de 12 %	Acoperirea solului în proporție de cel puțin 40 % din terenul arabil între 1 decembrie și 15 februarie Benzi de minim 4m lățime de-a lungul cursurilor de apă	Procentul culturilor în fermă – indicarea folosinței terenului arabil în formularul de solicitare al fermierului	- verificare prin intermediul bazei de date IACS: calculul proporției de culturi de iarnă pentru eșantionul de 1% - Controale pe teren
Protecția solului împotriva eroziunii	Terase de retenție	Suprafața agricolă utilizată		Îndepărtarea teraselor existente numai cu autorizație		Control vizual - fotografii
Materia organică din sol	Administrarea miriștilor	arabil	-	Interzicerea arderii miriștilor	Teren cu reziduuri de ardere	Control vizual

Chestiune	Standard	Utilizarea terenului	Condiții specifice ale terenului	Linii directoare	Indicator de Control	Procedura de Control
Structura solului	Utilizare mașinilor adecvate	Suprafața agricolă utilizată	-	Mașini și practici adecvate categoriei de cultivare a terenului	Calendar al activităților agricole Schema precipitațiilor	Controale pe teren, control vizual - fotografii
Nivelul minim de întreținere a solului	Păstrarea elementelor de peisaj	Suprafața agricolă utilizată	Nu	Elementele de peisaj se vor păstra, fiind necesară o autorizație pentru îndepărtarea elementelor de peisaj care depășesc următoarele praguri: Garduri vii (lungime minimă 20 m) Rânduri de copaci (lungime minimă de 50 m și cel puțin 5 copaci) Pâlcuri de pădure (100 –2000 m²)	Suprafețe cu elemente de peisaj	Controale pe teren
Nivelul minim de întreținere a solului	Întreținerea terenului scos din producție	Teren arabil	Nu	= plantarea vegetației sau permiterea regenerării naturale a ierbii = tăierea culturilor și răspândirea lor pe întreaga suprafață		
Nivelul minim de întreținere a solului	Întreținerea terenului scos din producție	Pajiști permanente	Nu	tăierea culturilor cel puțin odată pe an și răspândirea lor pe întreaga suprafață sau = cosirea odată la doi ani și îndepărtarea plantelor cosite		
Nivelul minim de întreținere a solului	Prevenirea dezvoltării vegetației nedorite pe terenul agricol	Suprafața agricolă utilizată	nu	Distrugea buruienilor și a plantelor și tufelor invazive (ex: ferigă, stuf, tufișuri)	Procentajul suprafețelor acoperite cu vegetație nedorită	Control vizual - fotografii